

Dr. Tülay GÖKDEMİR TAMER

**ANONİM ŐİRKETLERDE
PAY SAHİBİNİN OY HAKKININ
KAPSAMI VE ETKİSİ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR CETVELİ	XXI

BİRİNCİ BÖLÜM OY HAKKININ TANIMI, UNSURLARI VE ÖZELLİKLERİ

I. KAVRAM, TANIMI VE UNSURLARI	1
A. Kavram	1
B. Tanım.....	9
C. Unsurlar.....	12
1. Oy Hakkının “Hak” Statüsü ve Yükümlülük Haline Getirilememesi	12
2. Oy Hakkının Genel Kurulda Kullanılması	13
3. Yönetmelik Hak Niteliğinde Olması	23
4. “Pay”a Tanınmış Olması.....	27
5. Paydan Ayrı Olarak Devredilememesi.....	37
6. Sınırlandırılmasının Mümkün Olması	40
II. DÜZENLENİŞ BİÇİMİ	42
A. İsviçre Hukuku’nda	42
B. Alman Hukuku’nda	45

C. Türk Hukuku'nda.....	49
1. Türk Ticaret Kanunu	49
2. Sermaye Piyasası Kanunu	52
3. Bankacılık Kanunu	59
III. HUKUKİ NİTELİĞİ	62
A. Genel Kurul Kararının Hukuki Niteliği	62
B. Oy'un Hukuki Niteliği.....	71
C. Hukuki Nitelemenin Sonuçları	77
1. Genel Kurulda Kullanılan Oyların İptali.....	77
2. Şarta Bağlı Oy Kullanma.....	85
D. Müktesep Hak Teorisi ve Oy Hakkının Bu Açıdan Değerlendirilmesi	87
E. Asgari Oy İlkesi ve Vazgeçilemez Hak Niteliği.....	96
1. Vazgeçilemez Hak Kavramı.....	96
2. Asgari Oy Hakkının Vazgeçilemez Hak Niteliği	97
IV. OY HAKKINA İLİŞKİN BELİRLİ ÖZELLİKLER	105
A. Kullanılmasının Güçleştirilememesi.....	105
B. Özgürce Kullanılabilmesi	110
C. Pay Sahibinin Oy Hakkını Kullanırken Anonim Şirketin ve Diğer Ortakların Menfaatlerini Gözetme Zorunluluğunun Bulunmaması	117
1. Genel Olarak	117
2. Hakların Kötüye Kullanılması Yasağı ve Hakların En Az Zarar Verecek Şekilde Kullanılması İlkesi.....	121
D. Birikimli (Kümülatif) Olarak Kullanılabilmesi.....	122
V. OY HAKKININ DİĞER PAY SAHİPLİĞİ HAKLARI İLE İLİŞKİSİ	125
A. Oy Hakkı ve Genel Kurula Katılma Hakkı	128
B. Oy Hakkı ve Öneride Bulunma Hakkı.....	130
C. Oy Hakkı ve Müzakerelere Katılma (Tartışma) Hakkı.....	131
D. Oy Hakkı ve Genel Kurulu Toplantıya Çağırma Hakkı	132

E. Oy Hakkı ve Gündeme Madde Eklenmesini İsteme Hakkı...	135
F. Oy Hakkı ve Bilgi Alma- İnceleme Hakkı	137
G. Oy Hakkı ve Genel Kurul Kararlarının İptalini Dava Etme Hakkı	141

İKİNCİ BÖLÜM

OY HAKKININ KAZANILMASI VE KULLANILMASI

I. OY HAKKININ KAZANILMASI.....	149
A. Genel Olarak	149
B. Oy Hakkının Pay Sahipliği Haklarının Aslen İktisap Edildiği Durumlarda Kazanılması	157
1. Pay Sahipliği Haklarının Kuruluşta Kazanılması.....	157
a. Nakdi Sermaye Taahhüdünde	158
b. Ayni Sermaye Taahhüdünde	159
2. Pay Sahipliği Haklarının Sermaye Artırımında Kazanılması.....	161
a. Esas Sermaye Sisteminde Yapılan Artırımlarda	161
i. Sermaye Taahhüdü Yoluyla Yapılan Artırımda ...	161
(a) Genel Olarak.....	161
(b) Tescilin Etkisi.....	163
(aa) Tescilin Hukuki Niteliği.....	163
(bb) Artırım Kararının Tescilinın Oy Hakkının Doğumuna Etkisi	164
(aaa) Oy Hakkının Tescil ile Doğacağı Görüşü	164
(bbb) Oy Hakkının Artırım Kararının Ardından İç İlişkide Doğacağı Görüşü	167
(ccc) Görüşümüz.....	172
ii. İç Kaynaklardan Yapılan Artırımda	174
b. Kayıtlı Sermaye Sisteminde Yapılan Artırımlarda	177

c. Şarta Bağlı Sermaye Artırımlarında.....	184
C. Oy Hakkının Pay Sahipliği Haklarının Devren İktisap Edildiği Durumlarda Kazanılması	188
D. Pay Üzerinde İntifa Hakkı Bulunması Halinde Oy Hakkını Kullanma Yetkisinin Sahibi.....	203
1. Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı Tesis Edilmesi.....	205
2. İntifa Hakkı Sahibinin Oy Hakkını Kullanma Yetkisi.....	209
3. İntifa Hakkı Sahibinin Koruma Yükümlülüğü	217
4. Oy Hakkını Kullanma Yetkisinin Pay Sahibine Bırakılması.....	221
E. Pay Üzerinde Rehin Hakkı Bulunması Halinde Oy Hakkını Kullanma Yetkisinin Sahibi.....	224
F. Kaydileştirilmiş Paylarda Oy Hakkını Kullanma Yetkisinin Sahibi	234
II. OY HAKKINI KULLANACAK KİŞİ	237
A. Oy Hakkının Pay Sahibi Tarafından (Asaleten) Kullanılması.....	237
B. Oy Hakkının Temsilci Aracılığı ile Kullanılması	238
1. Genel Olarak	238
2. Kanuni Temsil - İradî Temsil	245
a. Kanuni Temsil	245
b. İradî Temsil	250
3. Bireysel Temsil – Toplu (Kitlesele) Temsil.....	250
a. Bireysel Temsil	251
i. Adî Temsilci	252
ii. Tevdi Eden Temsilcisi.....	255
b. Toplu (Kitlesele) Temsil.....	256
4. Açık Temsil - Gizli (Örtülü) Temsil	263
a. Açık Temsil.....	263
b. Gizli (Örtülü) Temsil.....	263
5. Müşterek Temsilci.....	266

III. OY HAKKININ SERMAYE TEMELLİ OLMASI VE SERMAYEYE KATILIM ORANININ ETKİSİ	269
IV. OY HAKKININ PAYLARIN TOPLAM İTİBARİ DEĞERİYLE ORANTILI OLARAK KULLANILMASI İLKESİ	270
A. Genel Olarak	270
B. İtibarî Değer Kavramı ve İşlevi.....	274
1. Oy Hakkının Payın İtibarî Değeri ile Orantılı Kullanılması.....	277
2. Finansal Durumun Düzeltilmesi Sırasında Oy Hakkının Korunması.....	282
a. İsviçre Hukukunda Durum.....	283
b. Türk Hukuku'nda Durum.....	286
C. Pay Bedelinin Ödenmesinin Oy Hakkına Etkisi	289
V. OY HAKKININ BELİRLENMESİNDE İTİBARİ DEĞERİN İSTİSNAİ ETKİ ALANI: OYDA İMTİYAZ	294
A. Genel Olarak	294
B. Oy Hakkında İmtiyazın Sadece Açık İmtiyaz Yöntemi İle Tanınabilmesi Kuralı ve Farklı İtibarî Değerdeki Paylara Eşit Oy Hakkı Sorunu.....	297
C. Oyda İmtiyazın Kapsam ve Sınırları.....	302
1. Genel Olarak	302
2. Esas Sözleşme Değişiklikleri.....	302
3. İbra Kararı	304
4. Sorumluluk Davası Açılması “Kararı”	309
5. Oyda İmtiyazın Üst Sınırı.....	310
D. Oy Hakkında İmtiyazın Korunması ve İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu	313
1. Özel Kurul Toplantısı İçin İhlalin Şart Olup Olmadığı Sorunu	315
2. İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu ve Kurul Kararının Hukukî Niteliği.....	318

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
OY HAKKINA İLİŞKİN YASAL
SINIRLAMALAR

I.	YASAL SINIRLAMALARIN TÜRLERİ	323
A.	Oydan Yoksunluk	324
1.	Pay Sahibinin, Ortaklık ile Kendisi, Belirli Derecede Yakınları veya Sözü Edilen Kişilerin İlişkili Oldukları Ortaklıklar Arasındaki Hukuki İşlem ve Uyuşmazlıklara İlişkin Kararlarda Oydan Yoksunluğu (TTK md. 436/1)	326
a.	Hükmün Amacı	326
b.	Hükmün Kapsamı	328
i.	Kişisel Yönden	328
ii.	Konu Yönünden	334
2.	İbra Oylamasında Oydan Yoksunluk (TTK md. 436/2)..	340
a.	Genel Olarak	340
b.	Hükmün Amacı ve Kapsamı	341
i.	Kişisel Yönden Kapsam	342
ii.	Konu Yönünden Kapsam	345
3.	Oydan Yoksunluğa İlişkin Çeşitli Sorunlar	346
a.	Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksun Olması Halinde Temsilci Aracılığıyla Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorunu	346
b.	Oy Hakkından Yoksun Olan Bir Kişinin Pay Sahibinin Temsilcisi Sıfatıyla Oy Kullanıp Kullanamayacağı ve İbra Oylamasında Oy Hakkının Kullanılması Sorunu	348
c.	Yönetim Kurulu Üyelerinin Eşleri ile Alt ve Üstsoylarının İbrasında Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorunu	352
d.	Sorumluluk Davaları Bakımından Oydan Yoksunluk Sorunu	356

i.	Sorumluluk Davasında Genel Kurul Kararının Gerekli Olup Olmadığı Sorunu.....	356
ii.	Sorumluluk Davası Açılmasına İlişkin Genel Kurul Kararında Oydan Yoksunluk Sorunu	359
e.	Tüzel Kişilerin Yönetim Kurulundaki Temsilcisinin İbrasında Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorunu.....	362
B.	Oy Hakkının Donması.....	367
1.	Kavram ve Düzenlenme Amacı.....	367
2.	Oy Hakkının Donduğu Haller	369
a.	Anonim Ortaklığın Kendi Payını İktisap Etmesinde Oy Hakkının Donması.....	369
b.	Yavru Ortaklığın Ana Ortaklıkta Pay Sahibi Olması	373
c.	Pay Sahibinin İskatında Oy Hakkının Donması	375
d.	Bildirim, Tescil ve İlan Yükümlülüğünde Oy Hakkının Donması.....	377
e.	Pay Sahibinin Oy Hakkının Esas Sözleşme ile Sınırlandırılması Halinde Oy Hakkının Donması....	379
f.	Zorunlu Pay Alım Teklifinde Oy Hakkının Donması.....	380
g.	Borsaya Kote Edilmiş Bağlı Nama Yazılı Payın Devrinin Bir Sonucu Olarak Oy Hakkının Donması	382
h.	Karşılıklı İştirak ve Oy Hakkının Donması.....	388
i.	Basit Karşılıklı İştirakte Oy Hakkının Donması	389
ii.	Nitelikli Karşılıklı İştirakte Oy Hakkının Donması.....	390
II.	SINIRLAMALARIN SONUÇLARI.....	391
A.	Oy Hakkının Kullanılamaması.....	391
B.	Oy Hakkı Sınırlamalarının Diğer Yönetmeliklere Etkisi....	393
1.	Oy Haklarının Donduğu Durumlar Bakımından	394
2.	Oydan Yoksunluk Halleri Bakımından	396
3.	Azlık Haklarının Durumu.....	398

C. Oy Hakkı Kullanılmayan Payların Genel Kurul Toplantı ve Karar Yetersayılarına Etkisi.....	400
D. Sınırlamaların Dolanılması ve Sınırlamaların Doğrudan veya Dolaylı Olarak Aşılmasına İlişkin Hukuki Koruma	404
1. Dolanma Niteliği Taşıyan Davranışlar	404
2. Sınırlamaların Doğrudan veya Dolaylı Olarak Aşılmasına İlişkin Hukuki Koruma	409
a. Genel Kurula Katılmaya İtiraz.....	410
b. Genel Kurul Kararlarının İptali ve İlgili Kararların “Yokluğu” Sorunu.....	415
c. Sorumluluk Davası Açılması.....	428

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

OY HAKKINA İLİŞKİN ESAS SÖZLEŞMESEL SINIRLAMALAR

I. ESAS SÖZLEŞMESEL OY SINIRLAMALARININ GELİŞİMİ ve POZİTİF DÜZENLEMELERE BAKIŞ.....	431
II. ESAS SÖZLEŞMESEL OY SINIRLAMALARININ AMACI..	436
A. Oy Gücünün Yoğunlaşmasının Önlenmesi ve Azlık Pay Sahiplerinin Çoğunluğa Karşı Korunması.....	436
B. Yabancılaşmanın Önlenmesi ve Ekonomik Bağımsızlığın Korunması.....	439
C. Bağlam Hükümlerinin Tamamlanması	441
D. Ortaklığa Yeni Yatırımcıların Gelmesinin Sağlanması	442
III. ESAS SÖZLEŞMEYLE OY GÜCÜNÜN SINIRLANDIRILMASINA İLİŞKİN ÖLÇÜTLER.....	442
A. Asgari Oy Hakkının Gözetilmesi.....	443
B. Sınırlamanın Maddi, Objektif Gerekçelere Dayanması ve Ortaklık Menfaatinin Gereği Olması	444
C. Esas Sözleşmede Hüküm Bulunması	446

1. Oy Gücü Sınırlamasının Kurucu Esas Sözleşmede Öngörülmesi	447
2. Oy Gücü Sınırlamasının Esas Sözleşme Değişikliğiyle Getirilmesi.....	448
a. Genel Olarak.....	448
b. Sınırlama İçin Gerekli Yetersayı.....	450
c. Müktesep Haklar Sorunu.....	454
d. Eşit İşlem İlkesine Uyulması.....	457
IV. SINIRLANDIRMA YÖNTEMLERİ	462
A. Oy Hakkının Özüne İlişkin Sınırlamalar	463
1. Oy Hakkına Üst Sınır Getirilmesi.....	463
2. Oy Hakkının Kademeli Olarak Sınırlandırılması	466
3. Her Pay Sahibine Bir Oy Hakkı Tanınması	467
4. Bir Gruba Oy Hakkında Aşırı İmtiyaz Tanınması	471
5. Oy Hakkının Pay Sahibinin Bazı Kişisel Niteliklerine Bağlanması	474
B. Oy Hakkının Kullanılmasına İlişkin Sınırlamalar.....	475
1. Sınırlama Olarak Oy Hakkının Doğumu İçin Bazı Maddî Koşulların Öngörülmesi	475
a. Pay Bedelinin Tamamen Ödenmiş Olması	475
b. Belirli Bir Miktarda Paya Sahip Olma Şartı	478
c. Belirli Bir Süreden Beri Pay Sahibi Olma Şartı.....	479
2. Sınırlama Olarak Oy Hakkının Kullanılabilmesi İçin Bazı Şeklî Koşulların Öngörülmesi.....	480
a. Hâmiline Yazılı Pay Senetlerinin veya Bunlara Sahip Olunduğunu Gösteren Belgelerin Tevdi Edilmesi Şartının Getirilmesi.....	480
b. Pay Sahibinin Genel Kurul Toplantısına Katılacağını Önceden Ortaklığa Bildirmesi Zorunluluğunun Öngörülmesi.....	481
C. Temsil Yoluyla Oy Kullanmaya İlişkin Sınırlamalar.....	482

D. Geçersiz Kabul Edilen Diğer Yöntemler ve Esas Sözleşmede Yer Verilen Grup Klozu (Gruppenklausel) Sorunu	492
V. OY GÜCÜNÜN DOLAYLI OLARAK ve DOĞRUDAN SINIRLANMASI.....	496
VI. TEK PAYA SAHİP OLAN ORTAĞIN OY HAKKININ SINIRLANDIRILABİLMESİ SORUNU	498
VII. AYKIRI SINIRLANDIRMANIN HUKUKİ SONUÇLARI	500
A. Sınırlamaya İlişkin Ölçütlere Uyulmaması.....	500
B. Eşit İşlem İlkesi Bakımından Durum	502
VIII. OY SINIRLAMALARI VE DİĞER HUKUKİ KURUMLAR ..	506
A. Oy Sınırlamaları ve Oyda İmtiyaz	506
B. Oy Sınırlamaları ve Bağlam.....	512
C. Oy Sınırlamaları ve Kanuni Sınırlamalar	516
IX. OY SINIRLAMASININ ETKİ ALANI VE ÇEŞİTLİ İSTİSNALAR GETİRİLMESİ SORUNU.....	516
X. SINIRLAMALARIN KALDIRILMASI.....	527
XI. ESAS SÖZLEŞMESEL SINIRLAMALARA ÖZGÜ SONUÇLAR	530
SONUÇ	537
KAYNAKÇA	553